

MESLEKİ YABANCI DİL EĞİTİMİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞMEYE KATKILARI

Mustafa KINSIZ*

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye’de meslekî lise ve meslek yüksekokullarında yabancı dil eğitiminin etkinliğini incelemek ve bu okullarda yabancı dil eğitiminin meslekî eğitim ile bütünleşip bütünleşmediğini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Meslekî eğitim, yalnızca gerekli bilgileri değil, aynı zamanda başka kültürlerle iletişim kurabilme ve bilgi çağına ayak uydurabilme yeteneğini kazanmak olarak değerlendirilir. Bu bağlamda, meslekî eğitimi yabancı dil eğitimiyle donatma gerekliliği yadsınamaz. Yabancı dil eğitimi; disiplinlerarası, katılımcı ve yenilikçi bir eğitimi gerektiren sürdürülebilir gelişmenin ilkelerini desteklemelidir. Bu doğrultuda, mesleklerin yabancı dil bilgisine duydukları ihtiyacı karşılamak ve sürdürülebilir gelişmenin ilkelerini ve Avrupa Komisyonu Yabancı Diller Ortak Kriterleri’ni yerine getirmek amacıyla ülkemizde meslekî lise ve meslek yüksekokullarında birden fazla yabancı dil etkin bir biçimde öğretilmelidir.

Anahtar sözcükler: sürdürülebilir gelişme, meslekî yabancı dil eğitimi, sektör bazında yabancı dile olan ihtiyaç.

ABSTRACT

This study aims to examine the efficiency of foreign language education in vocational high schools and vocational schools within universities in Turkey and also to observe whether foreign language education in such schools is in compliance with vocational education or not. Vocational education is considered not only as acquiring the necessary knowledge, but also acquiring the skills for communicating with the other cultures and keeping up with the information era. In this context, the need for equipping vocational education with foreign language education is undeniable. Foreign language education should support the principles of sustainable development which requires an interdisciplinary, participative and innovative education. To this end, more than one foreign language should be taught efficiently in vocational high schools and vocational schools in our country in order to meet the requirements of vocations, the principles of sustainable developments and the criteria of Common European Framework of Reference for Languages.

Keywords: sustainable development, vocational foreign language education, the need for foreign languages in various sectors.

Giriş

İletişim ve bilişim teknolojilerinin hızlı gelişmesi, ekonominin küreselleşmesi, bilim ve teknoloji alanındaki yeni gelişmeler, çağımızı etkisi altına alan önemli değişikliklerdir. Çağımız toplumları, bilgiyi kullanabilme becerisinin öne çıktığı ya da geleneksel bilgi akışının değiştiği bir ortamda, yaşam biçimlerini bilgiye dayalı bir düzen kurmaya yönlendirmektedir. Toplumsal, ekonomik ve siyasal değişimi etkileyen en önemli öge ise bilişim ve iletişim teknolojilerindeki hızlı ilerlemedir. Haberleşmeyi sağlayan uydular, mobil telefonlar, elektronik posta, İnternet, vb. bilgiye ulaşmada, iletmede ve onu kullanmada zaman ve sınır tanımaz bir boyut kazanmıştır. Küreselleşen

* Yrd. Doç. Dr., Muğla Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi

dünyadaki bu tür hızlı gelişmeler, bilgiyi ve iletişim akışını sürekli dinamik kılmaktadır. Bu durum, kurum ve kuruluşları, çalışma alanlarındaki gelişmeleri, yenilikleri izleyebilme ve uyum sağlamada, güncel bilgi akışına bağımlı kılmaktadır. Bu bağlamda bilgi; depolanabilen, bir kez edinildiğinde yıllarca kullanılabilen durağan bir nesne olmaktan çıkmış, sürekli yinelenen, yinelenmeye gereksinim duyulan dinamik bir özellik içeriği kazanmıştır.

Bilgi ve teknolojinin geçirdiği evreler ve güçlerinin aşırı değer kazanması, geleneksel meslek anlayışını da etkilemiştir. Artık bilgi meslekte “eyleme geçme yeteneği”, bir şeyi “harekete geçirme becerisi” olarak karşımıza çıkmaktadır (Stehr 2001, s.44). Bu çerçeveden yaklaşıldığında bireyin mesleki eğitimi, iş yaşamında karşılaşılabileceği olası yeni koşulların gerektirdiği değişime uymayı sağlamalıdır. Zira “Mesleki eğitimde aşırı uzmanlaşmaya son verilmelidir. Uzun vadede iş konusunda kişinin ihtiyacı değişebilir, yeni iş alanları gelişebilir. Bireylere dar bir meslek anlayışıyla tek bir işi öğretmek yerine işi ile ilgili sorunları çözebilecek, yeni gelişmeleri takip edebilecek, beyin teknolojisini geliştirebilecek geniş tabanlı bir mesleki eğitim verilmelidir. (Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. 2001, s.11)

Bu saptama genel ve mesleki eğitimi etkilemelidir. Her alanda sürdürülebilir bir gelişmenin sağlanabilmesi için yaşam boyu öğrenme ile birlikte uluslararası (özellikle Avrupa Birliği Ülkeleri) standartlarına uygun bir mesleki eğitim zorunlu olmuştur. Artık, bilginin çözümlenmesi, kullanılması, ilgili ve gerekli alanlara aktarılması, yabancı dil bilgisini olduğundan daha fazla ön plana çıkarmıştır. Küresel rekabet, ancak bu tür bilgi ve beceriyle donatılmış insan kaynakları ile yürütülebilecektir. Bugünün bireyi, mesleki bilgisini yabancı dillerle destekleyerek, edinilen beceri ve yeteneklerini iş yaşamına aktarabilmelidir. Bu amaçla, gelişmiş AB Ülkeleri, mesleki eğitim alanında duyarlı davranarak, eğitim programlarında uluslararası rekabete yanıt verebilecek düzenlemelerin yanı sıra, zorunlu yabancı dil öğretiminde seçenekleri artırmaya özen göstermektedirler. Diğer taraftan Avrupa Konseyi, Yabancı Diller Ortak Kriterlerinin geliştirerek, AB üye ülkeleri öğrencilerinin dil öğrenme düzeylerini belirlemiş ve bu düzeyleri ölçen sınavları standartlaştırarak sertifikalaştırmanın ilkelerini belirlemiştir. (Quetz, 2001)

Ülkemiz de orta ve yükseköğretim kurumlarında farklı mesleklere yönelik eğitim programları uygulanmaktadır. MEB, orta öğretim kurumlarında uygulamakta olduğu eğitim programlarını güncelleştirerek, AB eğitim programlarına uyum sağlamayı amaç edinmiştir. Ancak mesleki eğitim veren orta ve yükseköğretim kurumlarındaki yabancı dil çeşitliliği ile bilgi düzeyini AB ülkeleri seviyesine çıkarmadaki program geliştirme ve değiştirme çabaları henüz daha yeterli düzeye ulaşmamıştır.

1. Sürdürülebilir Gelişme

“Sürdürülebilir gelişme” kavramı ilk kez 1987 yılında "Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Komisyonu" tarafından hazırlanan "Ortak Geleceğimiz Raporu" (Brundland) adıyla bilinen belgede ortaya atılmıştır. Söz konusu belgede bu kavram "günün gereksinimlerini karşılarken, gelecek nesillerin kendi

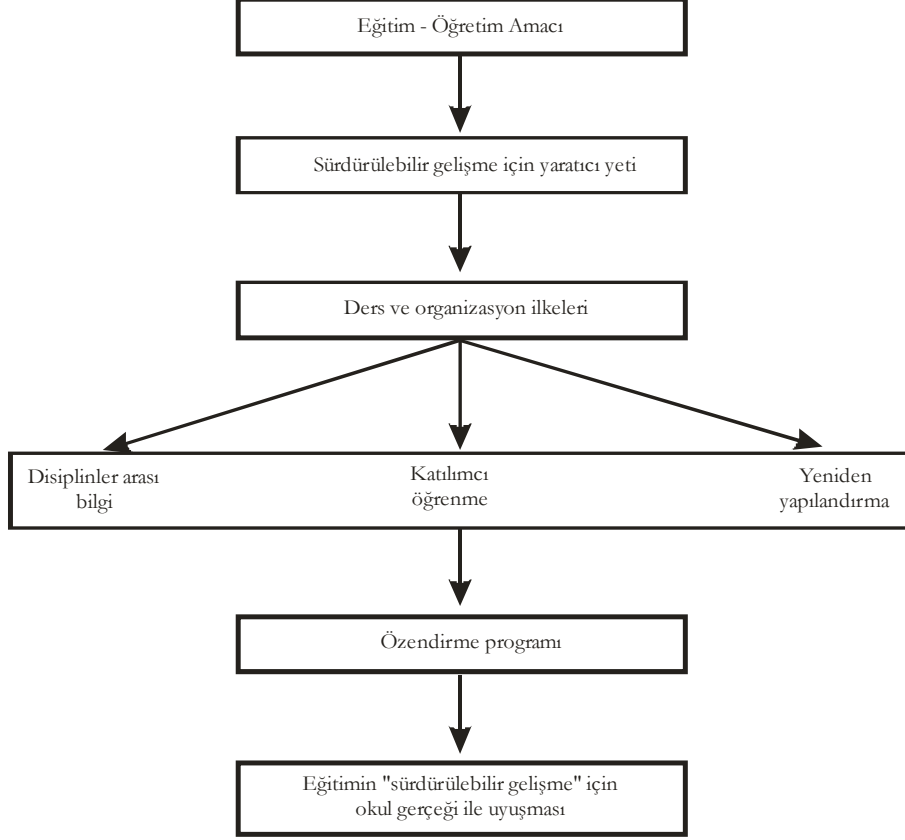
Mesleki Yabancı Dil Eğitiminin Sürdürülebilir Gelişmeye Katkıları

gereksinimlerini karşılama yeteneklerini ortadan kaldırmayan gelişme" olarak tanımlanmıştır. (Ruacan/Ruacan, önsöz, 2002)

Bu tanımlamadan, yaşayan bireyin ön plana çıktığı ve gelecek nesillerin dünyamız varlıklarından yararlanmasının güvence altına alınması gerekliliğini çıkarabiliriz. Daha acık bir ifadeyle sürdürülebilirliğin temel ilkesi; gelecek nesillere bırakabileceğimiz, günümüz kaynaklarının sağlıklı değerlendirilmesi ve korunmasının sağlanmasıdır.

'Sürdürülebilir gelişme', toplumun tüm bireylerinin ve kuruluşlarının aktif katılımcı olmasının gerekliliğini vurgulayarak, "katılımcılığın" temel ilke olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda "sürdürülebilir gelişme"; değişken dünyamızı çevresiyle, ekonomisiyle, sosyal yapısıyla harmanlanmış bir bütün biçiminde ortaya koyar. (Harenberg/Haan s.3) Bu modelde birey, özgür düşünebilen, kolay iletişim kurabilen, ekip çalışması yapabilen, öngörülü planlayabilme yetenek ve becerilerine sahip olan bir kişi olmalıdır. Bu yaklaşım, bireyin aynı doğrultuda eğitilmesini de beraberinde getirmektedir. Bu amaçla, özellikle örgün eğitimin çağdaştırılması ve sürdürülebilirliği sürekli kılması yönünde, gerek içerik gerekse organizasyon bakımından yeniden yapılandırılmasını mutlak bir koşul olarak kabul eder. Bu yüzden "sürdürülebilir gelişme", çağdaş eğitimin ve okul reformunun motoru olarak görülür. Eğitimden beklenen, bireye geleceğe yönelik bilgi ve becerileri kazandıracak biçimde yeniden düzenlenmesidir. Çünkü "bilgi sorun çözmeye hizmet eder".(Harenberg/Haan s.3) Temel bilgi ve beceriler, sürekli öğrenmeye ve kazanılan yetileri yeni durumlara, koşullara aktarmaya hizmet eder. Bu amaçla eğitimin yeniden yapılandırılması için şöyle bir modeli önerilir:

1.2. Sürdürülebilir Gelişme İçin Eğitim Modeli

Böyle bir eğitim modeli, bireyin yaratıcılığını, katılımcılığını, özgür düşünmesini geliştirecektir.

“Yaratıcı yeti”, sosyal, bilişsel ve duygusal yetilerin bütünü oluşturduğu bir demet olarak açıklanabilir (Harenberg/Haan. s.5) Aynı zamanda yaratıcı yeti, sürdürülebilir gelişme için eğitimin dinamik, daima geleceği hedefleyen eylemleri olarak da yorumlanabilirken , algılayıcı düşünmeyi ve disiplinler arası bilgiyi de gerektirir. Disiplinler arası bilgi ise, doğa ve kültür dünyası arasındaki bağı ve ilintili düşünmenin gerekliliğini ortaya koyar. (Haan/Harenberg s.2) Bu tür düşünme , algılama ve deneyim becerilerini birbiriyle ilişkilendirir. Sorun çözme yetisini geliştirerek, eko-sistem, ekonomi ve sosyal olaylarla bağlantı kurar. “Sürdürülebilir gelişme” için eğitimin amacı da, bu tür konuların ve çalışma şekillerinin okul programlarında yer almasıdır. (Haan/Harenberg, s.10,11)

“Katılımcı öğrenme”, toplumu oluşturan tüm grupların karar verme süreçlerine katılmalarını ve küresel hakçılık ilkelerine ilgi duymalarını sağlar. Bireylerin katılımcılığını sağlamak için, ilişki kurma, planlama, iletişim, işbirliği, düşünme, risk alma ve risk değerlendirme gibi yetilerini harekete geçirmek ve

geliştirmek gerekir. Bu hedefler, okuldaki öğrenme şekillerinin ve yöntemlerinin genişletilmesini zorunlu kılar. Bu nedenle, söz konusu yetilerin geliştirilmesi, okul içi öğretim teknikleri ve öğrenme yöntemlerinin etkin kılınarak, ders planlama ile organizasyondaki değişiklikleri ve yeni öğrenme/ öğretim anlayışını öngörür. (Haan/Harenberg. S. 2 - 14)

“Yeniden yapılandırma”, sürdürülebilir gelişme için eğitim programlarının desteklenmesini, eğitimin amaçlarının çok yönlü olarak genişletilmesini ve öğretim/ öğrenme süreçlerinin amaca uygun bir şekilde yeniden oluşturulmasını öngörür. Bu erek, okulların yeniden yapılandırılması için yeni bir yaklaşım sergiler. Okullar üzerindeki merkezi otoritenin sınırlandırılarak, okulların kendi iç düzenlemelerini, örneğin okul programlarının geliştirilmesi, değiştirilmesi, okulların çevreye ve dış dünyaya açılmalarını sağlayacak özgürlüğü edinmeleri ile ilgili değişiklikleri öngörür. (Haan/Harenberg s.16)

2. Sürdürülebilir Gelişme İçin Mesleki Yabancı Dil Öğretimi

Böyle bir eğitim programını hayata geçirmek, yönetim organizasyonunun yanı sıra gerek içerik gerekse öğretim yöntemlerinin de günün koşullarına göre düzenlenmesi ile olasıdır. İletişim olanaklarının artması ile bilgiye ulaşmanın ve aktarmanın kolaylaşması, eğitim programlarının içeriğinin de sürekli güncelleştirilmesini öne çıkarmıştır. Çağdaş eğitim, bireylere, günün ve geleceğin toplumuna ışık tutacak, her alanda ‘sürdürülebilir gelişmeye’ katkı sağlayacak gerekli bilgi, yeti ve becerileri kazandıracak programları sunmak zorundadır. Özellikle "e-elearning" ve "e-commerce", e- devlet gibi elektronik ortamda gerçekleşen öğrenme ve ticaret ortamı, ulusal sınırları aşmış yabancı dil öğretiminin önemini bir kez daha tüm çarpıcılığı ile gözler önüne sermiştir. Her birey için yabancı dil bilgisinin araçsal işlevi öne çıkmıştır. Yabancı dil, ekme ve su gibi günlük gereksinimlere yanıt verecek basit kullanım düzeyini aşmıştır. Bilginin, ticaretin, kültürler arası iletişimin bir ögesi olmuş, yaşamıyla bütünleşmiş; onların konuları ve ilgi alanları sözcük dağarcığımızı yerleşmiş, mesleki ve ticari ilişkilerimizde entelektüel bir bilgi akışını sağlamayı üstlenmiştir.

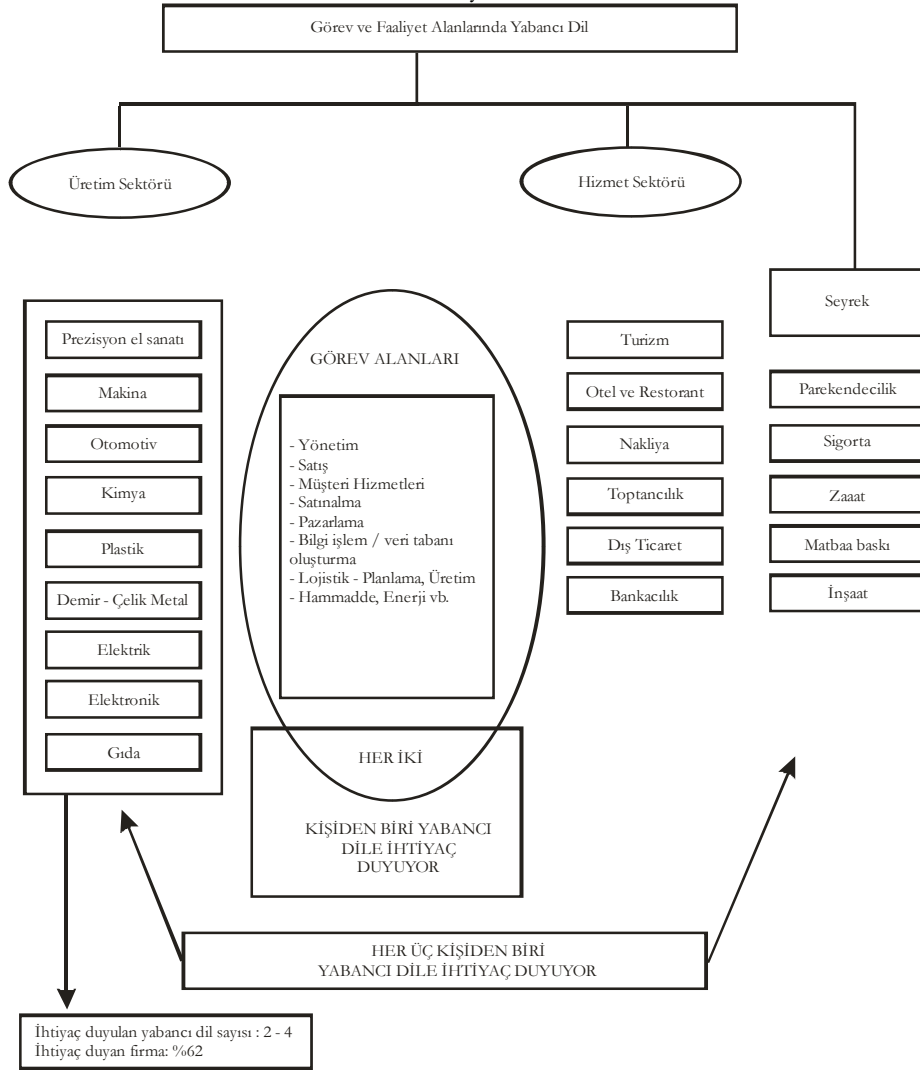
Bugün yabancı dil ve dillerin sınırlanamaz kapsam ve etki alanları, iletişimi etkileme güçleri, yabancı dilden beklentileri ve öğretiminin amaçlarına uluslararası boyutlar kazandırmıştır. AB ülkeleri "Avrupa Konseyi Yabancı Diller Ortak Kriterleri" ile genel ve mesleki yabancı dil öğretiminin ilkelerini ortaya koyarak, üye ülkeler arasındaki iletişimin daha sağlıklı temellere oturtulmasını sağlamayı hedeflemiş, ulusal ve uluslararası boyuta her alanda ‘sürdürülebilir gelişmenin’ önünü açmıştır Sürdürülebilir gelişme, ancak alan bilgisi, mesleki yabancı dil ve diller ile donatılmış insan kaynakları ile sağlanabilir. Bu da eğitim programlarının sürekli güncelleştirilerek ulusal ve uluslararası gelişmeler ile sektörlerin gereksinimleri doğrultusunda işgücü yetiştirilmesini sağlayacak eğitim programlarıyla olasıdır. Birey, artık yalnız alan bilgisi ile sektörlerin beklentilerini karşılayamamaktadır. Yabancı dil bireyin mesleki alandaki ilerlemelerinde ve uluslar arası iletişimde anahtar rolü

üstlenmiştir. Dolayısı ile birey, iş yaşamında arzuladığı hedeflere, alan bilgisi ile yabancı dil bilgisinin bütünleşmesiyle ulaşacağını bilincine varmalıdır.

3. Üretim ve Hizmet sektöründe Yabancı Dile Olan Gereksinim

"Institut der Deutschen Wirtschaft, Köln" tarafından yapılan bir araştırma ile üretim ve hizmet sektöründe faaliyet yapan firmaların yabancı dil ve dillere olan gereksinimleri saptanmaya çalışılmıştır. Bu araştırmaya göre elde edilen veriler şu şekilde özetlenebilir: (Brecht, s. 101.102)

Tablo 1. Sektörlerin Faaliyet Alanlarında Yabancı Dil

Mesleki Yabancı Dil Eğitiminin Sürdürülebilir Gelişmeye Katkıları

Araştırmaya göre sanayi ve ticaret odalarına kayıtlı firmaların yaklaşık % 75'i ve esnaf odalarına üye olanların % 22'si yabancı dile ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir. Yabancı dile olan talep, firmanın büyüklüğü ile doğru orantılıdır. Uluslararası düzeyde iş yapan firmaların yabancı dile olan gereksinimi her geçen gün daha da artmaktadır. Diğer taraftan, işletmenin faaliyet alanı, yabancı dile olan gereksinimde belirleyici rol oynamaktadır.

Firmaların %' 62'si dört ayrı yabancı dile ihtiyaç duymaktadırlar. Çalışanların, her üç kişiden birisi yabancı dile gereksinim hissetmektedir. Firmaların yapılanmalarındaki görev alanlarına göre de, çalışanların yabancı dile olan gereksinimleri daha da önem kazanmaktadır: Yönetim, satış, müşteri hizmetleri, satın alma, pazarlama, bilgi işlem, Lojistik (planlama, üretim, malzeme, hammadde, enerji) bölümlerinde görev yapanların, her iki kişiden birisinin yani % 50' sinin yabancı dile ihtiyaçları olmaktadır.

Bu sektörlerde, en fazla gereksinim duyulan yabancı diller öncelik sırasına göre şu şekilde gelmektedir:

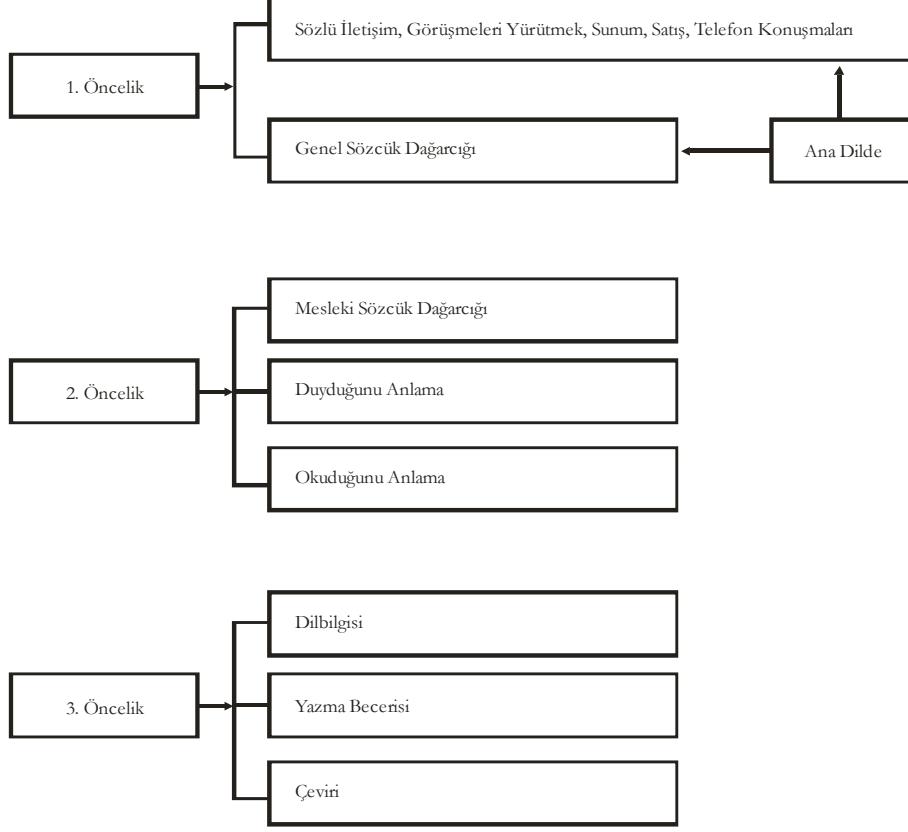
İngilizce	: % 36	sürekli, %45 genellikle
Fransızca	: % 31	sürekli veya sıklıkla
İspanyolca	: % 13,3	
İtalyanca	: % 8,3	
Rusça, Hollanda'ca, Çekce, Portekizce, Danimarka'ca, Japonca, Çince, Polonya'ca	: az kullanılanlar.	

Bu sonuçlardan da görüldüğü gibi, işletmeler hem mevcut durumlarını iyileştirip, istikrarlı gelişmelerini sağlamaya hem de çalışanlarının yabancı dil bilmelerine büyük önem vermektedir. (Brecht.,s. 101.102)

4. Firmaların Çalışanlarından İstedikleri Yabancı Dil Yetileri

Firmaların elemanlarından beklediği yabancı dil yetileri şu şekilde sıralanmaktadır: (Brecht, 2000, s. 101,102;)

Tablo 2. Yabancı Dil Yetileri

Bu araştırmada elde edilen veriler gösteriyor ki, Alman Firmalarının büyük bir bölümü çalışanlarından hem 'anadilde' hem de "yabancı dilde" öncelikli olarak "sözlü iletişim" kurabilme yeteneğini ve becerisini kazanmış olmalarını istemektedirler. Mesleki sözcük dağarcığı ile duyduğunu ve okuduğunu anlama becerisi ikinci derecede önem arz etmektedir. Dilbilgisi, yazılı iletişim ve çeviri yapabilme becerisi ise en son aranan özellik olarak öne çıkmaktadır (Tablo 2).

5. Türkiye'de Mesleki Eğitim Veren Kurumlarda Yabancı Dillerin Konumu

5.1 Mesleki ve Teknik Liseler

Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları üretim ve hizmet sektörüne ara eleman yetiştirmektedirler. Yabancı Dil hazırlık sınıfları olan bu orta öğretim kurumlarını şu şekilde gruplandırabiliriz:

Mesleki Yabancı Dil Eğitiminin Sürdürülebilir Gelişmeye Katkıları

Tablo 3. Yabancı Dil Sınıfları Olan Orta Öğretim Kurumları

ÜRETİM SEKTÖRÜ	HİZMET SEKTÖRÜ
(ATL) Anadolu Teknik Lisesi	(ATL) Anadolu Ticaret Lisesi
(AKTL) Anadolu Kız Teknik Lisesi	(AIHL) Anadolu İmam Hatip Lisesi
	(AMİMİ) Anadolu Mahalli İdareler Meslek Lisesi
	(ATML) Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
	(ADTML) Anadolu Dış Ticaret Meslek Lisesi
	(ASML) Anadolu Sekreterlik Meslek Lisesi
	(AOTML) Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
	(AİML) Anadolu İletişim Meslek Lisesi
	(AAML) Anadolu Aşçılık Meslek Lisesi
	(AML) Anadolu Meslek Lisesi

Kaynak: www.meb.gov.tr

Ülkemiz de Meslek Liselerinin büyük çoğunluğu hizmet sektörüne ara eleman yetiştirmektedir. Üretim sektörüne yönelik meslek liselerinin sayısı oldukça sınırlıdır. Bu sektöre sadece Anadolu Teknik Liseleri ile Anadolu Kız Teknik Liseleri ara eleman yetiştirmektedir. Anadolu Meslek Liseleri, hem üretim hem hizmet sektörüne eleman yetiştirmektedirler. Her ne kadar Anadolu Meslek Liselerinde İngilizce ve Almanca dillerinden birisinden hazırlık programı uygulanıyorsa da, ağırlığı İngilizce oluşturmaktadır. Bu okullardan sadece İstanbul Büyük Çekmece Asim Kocabıyık Anadolu Meslek Lisesi Motor, ve Elektrik programlarında Almanca öğretimi yapılmaktadır. Fransızca sadece İstanbul Kağıthane Profilo ATL sinde, Japonca ise Ankara'da bir okulumuzun Radyo-TV programında öğretilmektedir.

Bu orta öğretim kurumlarında İngilizce, Almanca, Fransızca ve Japonca dillerinden birisinden hazırlık verilmektedir. Bu okullarımız da İngilizce öğretimi ağırlıklı yer almaktadır. Farklı yabancı diller yer verilmediği görülmektedir. Tek dillilik tüm okul programlarında sürmektedir.

Hazırlık sınıfı olan bu tür okullarda haftada 24 saatlik yoğun yabancı dil dersleri verilmektedir. Öğrenciler bir ders yılı boyunca toplam 864 saat yabancı dil dersi almaktadırlar. Bu kurumların büyük çoğunluğunda İngilizce öğretimi yer almaktadır. Bu kurumları bitirenler, yüksek öğretimlerinde yeterli düzeyde yabancı dil öğretimi almamaktadırlar.

5.2 Üniversiteler

Üniversitelerimizde, genellikle Turizm İşletmeciliği Yüksek Okulları ile Meslek Yüksek okulları Turizm programlarında yoğun Yabancı dil öğretimini uygulanmaktadır. Bu Yüksek öğretim kurumlarının dağılımı , öğrenci sayıları ve öğretilen yabancı dilleri şu şekilde açıklayabiliriz:

Tablo 4. Yüksek Öğretim Kurumlarının Dağılımı, Öğrenci Sayıları ve Öğretilen Yabancı Diller

ÖNLİSANS -LİSANS BİLGİLERİ										
	Üniversite Sayısı	Açıklama	MYO /Fak.-YO Sayısı	Program Sayısı	Öğrenci Sayısı Genel	Zorunlu		İsteğe Bağlı		Hazırlık Programı Olmayan Programlar
						İng.	Alm.	İng.	Alm.	
	49	Ön Lisans	82	155	8531	38	1	20	5	91
	22	Lisans	23	50	1957	36		36		10
Toplam	71		105	205	10488	74	1	56	5	101

Meslek Yüksek okullarımızın turizmle ilgili olarak 155 program vardır. Bunların yaklaşık % 59 da yoğun yabancı dil öğretimi yapılmamaktadır. Yalnız % 24.5 inde zorunlu İngilizce öğretimi verilmektedir. İsteğe bağlı yabancı dil öğrenmek isteyenlerin oranı ise % 13' dür.

Lisans programlarında daha yoğun yabancı dil öğretimi olduğunu görüyoruz. Zorunlu hazırlık veren program sayısı % 72 ye ulaşmaktadır. İsteğe bağlı İngilizce öğrenmek isteyenler Lisans programlarında artmaktadır.

Çağdaş eğitim vermeye, bilimsel ve teknolojik araştırmaya ağırlık veren üniversitelerimizde, MEB' lüğünün yabancı dil bağınağını aynen yansıtıyorlar. Üniversiteler, daha özgür ve kapsamlı eğitim verebilme olanaklarına sahip olmalarına karşın tek dillilik hakimiyetini tamamen kökleştirmişlerdir. Üniversitelerimiz de, özellikle hizmet sektörünün ihtiyaç duyduğu yabancı dillere ilgisiz kalmaktadır.

6. Mesleki Yabancı Dil Düzeyinin Sertifikalaştırılması

Çalışanlar görev alanlarına göre farklı dil yeti ve becerilerine hakim olmalıdır (Tablo 1,2). Dil düzeylerinin saptanması ve belgelenmesinde “Avrupa Konseyi Yabancı Dil Öğretimi Ortak Kriterleri” yön belirleyici olabilir. Bazı Avrupa ülkelerinde bu doğrultuda çalışmalar saptanmıştır. Örneğin “Almanya Federal Cumhuriyeti Eyaletleri Kültür Bakanları Daimi Konferansı” meslek öğretimi esnasında öğretilen yabancı dil düzeyinin sertifikalaştırılması için yapılacak sınavın çerçeve koşullarını saptamıştır. Meslek okulları öğrencilerine gönüllü olarak katılabilecekleri bir sınav yapılmaktadır. Sınav, yazılı ve sözlü olarak “Avrupa Konseyi Yabancı Dil Öğretimi Ortak Kriterleri” çerçevesinde üç düzeyde (A2,B1,B2) yapılmakta ve alınan not öğrencinin karnesine

Mesleki Yabancı Dil Eğitiminin Sürdürülebilir Gelişmeye Katkıları

işlenmektedir. Her düzey, ilgili meslek dalının gerektirdiği içerikte ve farklı ölçütlerle belirlenmektedir.

Ülkemizde, yabancı dil öğretiminin belirli bir düzeyde tutulması ve belgelenmesi için bu tür sertifika sınavlarına gereksinim vardır. MEB' lığı ve ilgili sivil toplum örgütleri yapacakları işbirliği ile sınavların düzeyini ve içeriğini saptayabilirler. Bu noktada Avrupa Konseyi Yabancı Dil Öğretimi Ortak Kriterleri son derece belirleyici rol oynayabilir.

Değerlendirme

Yabancı dil bireye, entelektüel bir kimlik kazandırmasının yanında toplumsal boyutta sorumluluk yükler. Eğitilmiş bireyin görevlerinden biri de, toplumu dış dünyada olup bitenler hakkında bilgilendirmek, gerekli durumlarda eğitime katkı sağlamak ve yeni hedefleri paylaşmaktır.

Eğitim sistemi, alan bilgisinin yanı sıra, uyum ve sorun çözme yeteneği, özgür hareket edebilme, grup çalışmasına yatkın olma gibi kişisel yetileri ortaya çıkaracak ve kazandıracak bir yapılanmayı da gerektirir. İş yaşamının beklentileri, gençlerin meslek eğitimini etkiler. Tek başına alan bilgisi meslek yaşamında yeterli olmamaktadır. İş dünyasının istek ve beklentilerine yanıt verebilmek için , kişisel becerilerin ve kültürler arası iletişimin ön plana çıktığı bir eğitim ve öğrenme sürecine gereksinim vardır. Bu da, meslek eğitiminde yabancı dil ve dillerin öğretimini kaçınılmaz kılmaktadır.

“Avrupa Konseyi Yabancı Diller Ortak Kriterlerinin” yabancı dil öğretiminde ülkemiz koşullarında öncül olabilmesi için zamana ve araştırmalara gereksinim vardır. Öte yandan bu kriterler yabancı dil öğrenimi ve öğretiminin uluslararası bir düzeye çekilmesine olumlu katkı sağlayacaktır. Eğitim sisteminin bir amacı da, ülke ekonomisine katkı sağlayan üretim ve hizmet sektörünün ihtiyaç duyduğu veya duyabileceği nitelikli insan gücünü yetiştirmektir. Sürdürülebilirlik, tüm ulusların eğitim alanında da işbirliği yapmalarını ve kendi ülke koşullarını göz önüne alarak, programlarını diğer ülke eğitim programlarıyla ilintilendirmelerini de gerekli kılmaktadır.

Gelişmiş ülkelerin üretim ve hizmet sektöründe yapılan araştırmalar, yabancı dilin, mutlak koşulu olduğunu göstermektedir. Ülkemizde benzer araştırmalar yapılarak, yabancı dil politikasının belirlenmesine katkı sağlanmalıdır. Verilerden, yabancı dil bilgisinin iş kollarında önemli bir ölçüt olduğu anlaşılmaktadır. Üretim ve hizmet sektörünün yapılanma biçimlerindeki görev dağılımlarına göre, yabancı dile farklı düzeylerde gereksinim duyulmaktadır.

“Sürdürülebilir gelişme”, eğitim sorununu, toplumsal bir hak ve ekonomik olaylardan soyutlanamayacağı gerçeğinden hareket etmektedir. Bu nedenle bireyler, eğitim sürecinde edindiği bilgi ve becerileri iş yaşamında uygulayarak günümüz ve geleceğin nesillerine hizmet etme amacını sağlamalıdır.

Sonuç

1. Hizmet ve üretim sektöründe mesleki yabancı dil gereklidir.
2. Dil öğrenim ve öğretiminde “Avrupa Konseyi Kriterleri” esas alınmalıdır.

3. Yabancı dil öğretimi meslek dallarının bugünü ve yarınına göre çeşitlendirilerek AB ülkelerindeki gibi en az üçe çıkarılmalıdır.
4. Mesleki alanlara özgü plan, program ve ders araç gereçleri hazırlanmalıdır.
5. Öğretmenlere, ilgili alanlara özgü dil öğretimi için mesleki eğitim programları sunulmalıdır.
6. Öğrencilere, eğitim düzeyi ve gereksinimlerine göre her dil için farklı düzeyler belirlenmelidir.
7. Yabancı dil bilgisi düzeyleri "Avrupa Konseyi Yabancı Diller Ortak Kriterleri" ölçütlerince sertifikalandırılmalıdır.
8. Mesleki bilgi ile Yabancı Dil bilgisinin bütünleşmesi sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Brecht, Wolfram: Bedeutung von Fremdsprachen für die Unternehmen. <http://www.hueber.de/downloads/lehrer/daf/Unternehmen.pdf> 02.05.2005
- Haan, Gerhard de/ Harenberg Dorothee: Förderprogram Bildung für nachhaltige Entwicklung. <http://www.service-umweltbildung.de/homepage.html>. 10.08.2003
- Haan, Gerhard de/ Harenberg Dorothee (2): Schule und Agenda 21 - Beiträge zur Schulprogrammentwicklung und Qualitätsverbesserung. in: Schulmagazin 5 bis 10 Heft 7-8 /2000 www.blk21.de/FILE/BLK/Schulmagazin.pdf 11.08.2003
- Harenberg, Dorothee/ Haan, Gerhard de: Das Leben im 21. Jahrhundert gestalten lernen. InfoBox Kompetenzen www.blk21.de/Materialien/Infobox 06.07.2003
- Lévy-Hillerich Dorothea: Beruf und Interkulturalität: spielerische Zugänge im L2-Unterricht (1/03) - Mit kleinen literarischen Texten spielend umgehen (1/03) www.babylonia-ti.ch/BABY103/dorode.htm 14.08.2003
- Mesleki ve Teknik Eğitim, www.meb.gov.tr
- Quetz, Jürgen (Übersetzt) : Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen . Berlin u.a.: Langenscheidt 2001
- Rahmenvereinbarung über die Zertifizierung von Fremdsprachenkenntnissen in der beruflichen Bildung. Beschluss der Kultusministerkonferenz vom. 20.11.1998 i.d.F. vom 26.04.2002 . <http://www.kmk.org/doc/beschl/rvzertfs.pdf> 30.06.2005
- Ruacan, I/Ruacan, (çeviren): 21. Yüzyılda sürdürülebilirliğe geçiş. Bilim ve teknoloji katkısı Dünya Bilim akademileri katkısı. 2002. www.tuba.gov.tr. 25.06.2003
- Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı: Hayat boyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel ihtisas Komisyonu Raporu. Ankara 2001, <http://ekutup.dpt.gov.tr/egitim/oik584.pdf>..
- Stehr, Nico: Bilgi Dünyası. in: Deutschland T 1/2001 Şubat-Mart 40-44